

רבי נהוראי סבא פֿרש לַיִם הַגְּדוֹל, וְהַתְּרַעַשׁ הַיָּם, וְנֶאֱבְדוּ כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ בִּסְפִינָה, וְהַתְּרַחַשׁ לוֹ נֶס, וַיֵּרֶד בְּשִׁבְלִים יְדוּעִים לְלֵב הַיָּם, וַיֵּצֵא תַחַת הַיָּם לְיָשׁוּב אֶחָד, וַרְאֵה מֵאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת כְּלֵן קְטַנּוֹת, וְהָיוּ מִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה, וְלֹא יָדַע מָה אוֹמְרִים. הַתְּרַחַשׁ לוֹ נֶס וְעָלָה. אָמַר, אֲשֶׁרִיהֶם הַצְּדִיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים נִסְתָּרֵי הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁחוֹלְקִים עַל דְּבָרֵיהֶם וְלֹא מֵאֲמִינִים.

מאותו יום, כְּשֶׁהָיָה בָּא לְבֵית רַב וְאוֹמְרִים דְּבַר תּוֹרָה, הָיָה בּוֹכָה. אָמְרוּ לוֹ, לְמָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעֲבַרְתִּי עַל אֲמוּנַת דְּבָרֵי חֲכָמִים, וּפּוֹחַד מֵהַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

ויאמר אֱלֹהִים יְהִי רַקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם (בראשית א). רבי יהודה אָמַר, אֲלֵמָּלֹא אוֹתוֹ רַקִּיעַ שֶׁמִּפְרִיד בֵּין מַיִם הָעֲלִיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, הָיְתָה מִחֻלְקַת בְּעוֹלָם מֵהֶם, אֲבָל הַרַקִּיעַ הַזֶּה עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל שְׁלוֹם. בֹּא רֵא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא שְׁלוֹם, הוּא שְׁלוֹם וְשִׁמוֹ שְׁלוֹם, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בְּשְׁלוֹם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, רְאִיתִי שֶׁהַשֵּׁם הָעֲלִיוֹן הַקְּדוֹשׁ הַכֹּל הוּא שְׁלוֹם, וְהַכֹּל אֶחָד, וְהַדְּרָכִים נִפְרָדוֹת לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַזֶּה.

יו"ד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ קְשׁוּרָה בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, מִשּׁוּם זֶה הִי' הַזוֹ, קוּץ אֶחָד לְמַעְלָה, וְקוּץ אֶחָד לְמַטָּה, וְאֶחָד בְּאֲמִצָּע. מִשּׁוּם שֶׁשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים הַשְּׁתַלְשֻׁלוּ (הַתְּקַשְׁרוֹ) בָּהֶן, קוּץ אֶחָד לְמַעְלָה, כְּתוּר עֲלִיוֹן, שֶׁהוּא עֲלִיוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרֹאשִׁים, וְהוּא עוֹמֵד עַל הַכֹּל.

קוץ אֶחָד בְּאֲמִצָּע, שֶׁהוּא רֹאשׁ אַחֵר. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שִׁלְשָׁה רֹאשִׁים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד רֹאשׁ לְבַדּוֹ. וְלִכֵּן הַקוּץ שֶׁל הָאֲמִצָּע זֶהוּ רֹאשׁ אַחֵר שִׁיוּצָא מֵהַקוּץ שֶׁלְמַעְלָה, וְהוּא רֹאשׁ שֶׁל כָּל שְׂאֵר הָרֹאשִׁים שִׁיבָנָה מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְהָרֹאשׁ הַזֶּה הוּא נִסְתָּר שֶׁל הַכֹּל.

ראש אַחֵר תַּחְתּוֹן, הוּא רֹאשׁ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וְהוּא מַעֲיֵן הַמַּיִם שֶׁכָּל הַנְּטִיעוֹת מִשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ. וְזֶהוּ י' בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, וְלִכֵּן נִקְרָאת שִׁלְשֻׁלַת, כְּמוֹ הַשִּׁלְשֻׁלַת הַזוֹ שֶׁנִּקְשְׂרָה זֶה בְּזֶה, וְהַכֹּל אֶחָד. שְׁנֵינּוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּשַׁעַר שֶׁהָרֹאֵן לוֹ חֲכַמַת הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים וַרְאֵה אֶת הָאֵילָן שֶׁל גֵּן עֵדֵן, הָרֹאֵן לוֹ חֲכָמָה בְּסוּד עֲלִיוֹן,

וְרָאָה שְׁכַל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ נִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה, שָׁאֵל אוֹתָם עַל מָה קִיָּמִים? אָמְרוּ לוֹ, כָּלָם עוֹמְדִים עַל י', מִמְּנָה נִבְנוּ וְהַשְׁתַּלְּשְׁלוּ (נִבְרָאוּ וְנִתְקַנּוּ), שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים קד) כָּלָם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. וְרָאָה שְׁכַלָּם מְזַדְעָזְעִים מֵאֵימַת רְבוּנָם, וְעַל שְׁמוֹ כָּלָם נִקְרָאוּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ אָמַר, הַהֲגָעָה הִיא בְּשִׁלְשֵׁלַת שֶׁל שְׁלֵשָׁה שְׁכַלּוּלִים בְּדַבָּק וְקִשָּׁר שֶׁל גּוֹפּוֹ. אֶחָד פָּחַד (שְׁלֵמוֹת) שֶׁל הַכֹּל, אֶחָד סוֹתָם שְׁבִילִים, וְאֶחָד נָהַר עֵמֶק.

אַחַר כֶּף פֶּרֶט בְּאוֹתֵיאוֹת, (שֶׁל אֶלֶף) הַבֵּית בְּשִׁכְלוֹלוֹ יו"ד ה"א, הַבִּנְיָן שֶׁל הַכֹּל. (אֶחָד סְתוּם הַשְּׁבִילִים, וְאֶחָד נָהַר עֵמֶק לְכֹל) שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ י' רֵאשׁ שֶׁל הַכֹּל, אָב לְכֹל. ו' הַבֵּן שֶׁהוּלִיד וְיָצָא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא ד', בַּת. הַגְּבִירָה שְׁכַל הַדִּינִים (הַדִּינִים) בְּיַדֶּיהָ נִמְצָאִים, טְמִירָה בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת, (עֲלִיוֹנִים יוֹצְאִים, וְעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים) שְׁעֲלִיוֹנִים יוֹצְאִים, וְעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נְזוֹנִים מִמֶּנָּה. הָרִי יו"ד שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִתְקַן בּוֹ, וְנִמְצָא נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ.

אַחַר כֶּף יו"ד הוֹצִיאָה הַכֹּל, וְשִׁלְשָׁה הַכֹּל בְּקִשָּׁר אֶחָד זֶה עִם זֶה. וְהָרִי בְּאֶרֶה הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, י' הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַנָּהַר, שְׁכַתוֹב בּוֹ (בְּרַשִׁית ב) וְנָהַר יָצָא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. (כְּמוֹ) זוֹ ה', סוֹד הַבִּינָה, וְהִיא הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה.

וְאוֹתוֹ נָהַר מוֹצִיא שְׁנֵי בָנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִמֶּנָּה נְזוֹנִים. אַחַר כֶּף יוֹצְאִים שְׁנֵי בָנִים, וְהַבַּת נְזוֹנִית מִבֵּן, זֶה ו', הָרִי בֶן הַמֶּלֶךְ הַזֶּה שֶׁהַשְּׁלוֹם כָּלוּ שְׁלוֹ, סוֹד שֶׁל תְּפָאֶרֶת. וְאַחַר כֶּף נִמְצָא ה' שֶׁנְּזוֹנִית מִן ו', וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ. (אַחַר כֶּף יוֹצְאִים שְׁנַיִם, בֵּן וּבַת. ו"ה זֶה בֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁשְׁלֵמוֹת הַכֹּל שְׁלוֹ. וְזוֹ ה' הַבַּת נְזוֹנָה מִן ו', וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ) נִמְצָא שִׁי עֵקֶר וְשָׂרֵשׁ וְשְׁלֵמוֹת הַכֹּל. זֶהוּ מָה שְׁכַתוֹב (מְשָׁלִי כב) בְּחֻכְמָה יְבִנָּה בֵּית.

שְׁנֵינּוּ, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת הַשְּׁתַּכְּלָלוֹ וְיָצְאוּ מֵהַיּו"ד הַזֶּה. י' שֶׁהִיא הָעֲשִׂירִית שֶׁל הָאוֹתֵיאוֹת. וְאֵת כָּלָם הַכְּנִיסָה לְאוֹתוֹ נָהַר קְדוֹשׁ כְּשֶׁהִתְעַבְּרָה. וְעֲשָׂרָה שְׁמוֹת נִסְתָּרִים בְּאֶחָד. וְכָלָם נִסְתָּרִים בִּי. י' כּוֹלֵל אוֹתָם. י' מוֹצִיאָה אוֹתָם. הוּא אָב לְכֹל. אָב לְאַבוֹת.

מִמֶּנּוּ יָצְאוּ (וּבּוּ יוֹשְׁבִים) (בּוּ עֶשֶׂר תְּבוּת) ו"ד. רְמָז לְעֲשָׂרָה בְּחֻשְׁבוֹן. אוֹתֵיאוֹת יו"ד כּוֹלֵלוֹת לְהֵן ו"ד (יו"ד), שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. ו"ד – זָכַר וְנִקְבָּה. דּוּ קוֹרְאִים לָהֶם, שְׁנַיִם. וְלָכֵן אָדָם נִבְרָא דּוּ פְּרָצוּפִים, וְאוֹתָם פְּרָצוּפִים זָכַר וְנִקְבָּה הָיוּ כְּמוֹ שְׁלֵמְעֵלָה. ו"ד מִמְעֵלָה לְמַטָּה. ד"ו מִמַּטָּה

למעלה, והכל דבר אחד. י"ג מדות הרחמים תלויים בו, ועל כן יו"ד כולל ו"ד כמו שנתבאר, והרי פרושה.

ובא ראה, עשרה שמות הם כנגד עשר אותיות. ובספרו של רב המנונא סבא הם שמונה, ושתי דרגות כנגד שני רקיעים. ומשתנים השמות, עשרה, ותשעה, ושמונה, ושבעה.

הראשון - י"ה, משום ש"י כוללת ה', וה' יוצאת מ"י. לכן חכמה נקרא י"ה.

השני - יהוה (יה"ו) שנקרא אלהים, משום שאותו נהר רחמים, ומשום שדינים מתעוררים ממנו, (אלהים ויצאו) כתובות אותיות הרחמים עם נקוד של אלהים, ולא אלהים דין.

השלישי - אל, והוא גדלה, והוא נקרא האל הגדול. **הרביעי** - אלהים, שדינים מתעוררים בו, והוא הדין הקשה.

החמישי - יהו"ה, הכלל של כל שלמות האמונה, וזהו רחמים בשלמות וזהו תפארת. ששי ושביעי - צבאות נקראים.

השמיני - א"ל ח"י, כמו שנאמר (תהלים קלו) כי שם צוה ה' את הברכה חיים וגו'. וזה צדיק, שכל החיים יוצאים משם, ונקרא יהו"ה, כמו שנאמר (משלי כז) ה' צדיק יבחן. וזהו ו' קטנה של השם הקדוש. משום כך ו"ו שני ווים.

התשיעי - אדנ"י, וזו מלכות הקדושה שדינים יוצאים משם לעולם, וזהו כתר האחרון של כל השמות. ושם אהי"ה, הכלל והנסתר שבראשונה. וזהו כתר עליון, הראש של כל הראשים, שמו נסתר ולא נגלה, ונתבאר. ובספר האגדה, עשרה שמות כתובים בגן אחר, ואנו לא שנינו כך.

רבי אבא פתח, (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלו עולות שנשחטות בצפון, משום שהן מחשבות בצפונות הלב ובמקום הדין. משום שמשחבה נמצאת בלילה, בזמן שהדין נמצא. רוח צפון נושבת בחצות הלילה כשמתעוררים אנשים, וכנור דוד מנגן מאליו, ומחשבות בני אדם מתעוררות.

ובאי תימן, אלו שלמים שנשחטים בדרום, משום שהם השלום של הכל, שלום העליונים והתחתונים. ואלו הם השלמות של

צדדי העולם, השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים, משום שהם השלום של הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם, שהרי שלום הוא לו ולכל העולם בדרגה אחת. חטאות ואשמות נאכלים לכהנים משום שהם עתידים לכפר עליהם ולהעביר את חטאיהם. ומכל הקרבנות אין חביבים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שלמים, משום שנמצא שלום בעליונים ובתחתונים.

ומיעל כלם קטרת, שהיא שלמה מהכל, ולא באה על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה, כמו שנאמר (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, והרי פרשוה. ולכן קטרת לא קרבה אלא בזמן ששמן קרב, זהו שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב (שם) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. משום שנמצאים שמן וקטרת כאחד. בא ראה, שלמים הוא שלום בכל, וקטטה וקטרוג לא מתעוררים בעולם. אבל קטרת קושרת את קשר האמונה.

רבי אלעזר אמר, כל עשרת השמות כתובים, ואנו שנינו, שהראשון אהיה, זה הנסתר העליון, כמי שאומר: אני מי שאני! ולא נודע מי הוא. אחר כך אשר אהיה, אני שעתידי להתגלות באותם הכתרים (האחרים), שהרי בראשונה נסתר, ואחר כך מתחיל להתגלות, עד שמגיע לגלוי של השם (של שלמות) הקדוש.

וכך כתוב במשה, אהיה בראשונה, הנסתר של הכל, אני הוא מי שאני. אחר כך אשר אהיה, אני עתידי להתגלות. אחר כך אהיה אחרון, וזה כשהאם מתעברת ועדין הוא נסתר. מתי מתגלה? בזמן שכתוב (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אלהם ה' אלהי אבותיכם וגו'. זו שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי והקשר של השם הקדוש.

משום כך, הראשון של הכל - אהיה. השני - יה. משום שחכמה מוציאה ה' ונסתרת בה, ולא נפרדת ממנה לעולמים, והרי פרשוה שכתוב, (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, כמו זה. ה.

וכך למדתי מאבא, י' כמו שנתבאר. אחר כך י"ה, שלא נפרדים לעולמים, י' מוציאה ה', כמו זה ה' הרי י', ואותו נהר שיוצא ממנו. ונמשך ממנו ולמטה, שני בנים שיוצאים מהם. מצד האב י' יוצא בן, שהרי אוחז בו ב', ואוחז באותו נהר. ומצד האם יוצאת

בת, שהיא הנקרה התחתון, והבן הזה נמשך אחר כך ויוצא מהם, והוא ו', וזה יורש את האב והאם, ונקשרת בו אמונת הכל, וממנו נזונית הבת, מאותה ירשה שהוא יורש.

וְלִכֵּן צריך לכתב את השם הקדוש - י' בראשונה, קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד באמצע, וקוץ אחד למטה, והרי נתבאר. אחר כך י', שאין נפרדים זה מזו לעולמים. כמו כן ה', כדי שימצאו שניהם בשלמות הכל, אב ואם בן ובת. כמו כן י"ה (ו"ה). הרי לך כל שלמות האמונה.

אחר כך מתפשטת האמונה, ויוצאים שני בנים מכלל אחד בדרכיהם. הבן יוצא משניהם, והוא ו' של השם הקדוש. הבת יוצאת מצד האם, והיא ה' אחרונה של השם הקדוש, ואין נשלמת אלא עם ו', משום שממנו היא נזונית, ולכן צריך לכתב ו' ואחר כך ה', כמו זה ה', הרי ו' ואותה ההתפשטות שיוצאת ממנו, כמו אותו נהר שיוצא מ', משום שממנו נזונית. ו' הרי בן שיוצא ממנו למטה.

והדברים הללו באר אותם אבי, והרי נתבארו. ואני כשמגיע לדברים הללו, אומר אותם, משום שצואת אבי כך. וכך צריך אדם להזהר בשם הקדוש, שיכתב את השם הקדוש כמו זה, וזהו כראוי. ואם לא, אינו נקרא שם קדוש, ונקרא פגום. ומי שפוגם את השם הקדוש, טוב לו שלא נכרא.

השלישי - יהו"ה שנקרא אלהים, כמו שנאמר, רחמים, ויוצא ממנו דין, וזהו אותו נהר ששופע ויוצא מעדן.

הרביעי - אל גדול. והרי נאמר, וזו גדלה.

החמישי - אלהים, ובכל מקום הוא גבורה.

הששי - יהו"ה, רחמים, שלמות הכל, העקר של הכל. קשר האמונה, אחוז לכל הצדדים, וזו תפארת ישראל.

השביעי והשמיני - צבאות. ולכן יהו"ה קרוב בכל. אחוז בכל הצדדים, לפעמים ה' אלהים, שהרי הם קרובים תפארת לגבורה. לפעמים ה' צבאות, שהרי הם קרובים תפארת לנצח והוד, שנקראים צבאות. והרי נתבאר שנודעים דברי הנביאים הנאמנים מפיהם, כשאומרים כה אמר ה' אלהים, וכשאומרים כה אמר ה' צבאות, והיו יודעים מאיזה מקום באים הדברים.

הַתְּשִׁיבִי – (א"ל) שְׂדֵי. שְׁאָמַר לְעוֹלָם דֵּי, שְׁהָרִי דֵּי סְפוּק הוּא. וְהַסְּפוּק
לֹא בָּא לְעוֹלָם אֶלָּא מִצְדִּיק שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָם, שְׁאָמַר
לְעוֹלָם דֵּי.

הַעֲשִׂירִי – אֲדַנְּי, שְׁהָרִי דֵּין הַמְּלָכוֹת דֵּין וְדַאי. וְזֶה לְעַרְךָ אֶת
קִרְבוֹת הַמְּלָךְ בְּעוֹלָם, וְזוֹ גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ צֶדֶק.

וְיֵאָדָּו הֵם הַעֲשָׂרָה שְׂמוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, קְשׁוּרִים זֶה
בְּזֶה בְּיַחְוֵד שְׁלָם, וְאֵלּוּ הֵם הַכְּתָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַמְּלָךְ,
שֶׁהוּא נוֹדֵעַ בָּהֶם, וְהֵם שְׂמוֹ, וְהוּא הֵם. וְכִשְׁנֹקְשָׁרִים כָּלָם כְּאֶחָד עַל
רֵיחַ הַקְּטֹרֶת, אִזּוֹ נִקְרָאת קְטֹרֶת, הַקְּשֶׁר שְׁנֹקְשָׁרִים כְּאֶחָד. אֲשֶׁרֵי חֵלְקָם
שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׂיוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וְיִוֹדְעִים לְהַכִּיר בְּכַבּוֹד
רַבּוֹנָם, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (ישעיהו טו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי.

וְאֵם זֶבַח שְׁלָמִים קִרְבָּנו.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר, כְּתוּב (במדבר ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ.
עֲשֶׂה עֲשֶׂה, לָמָּה זֶה בָּא? אֶלָּא עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
וְעֲשֶׂה לְמַתַּן תּוֹרָה. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה
מְאֻמְרוֹת בְּמַתַּן תּוֹרָה. בְּמָה זֶה מְדַבֵּר? מִשּׁוֹם שֶׁהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא
בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.
וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים מִהַתּוֹרָה, מָה כְּתוּב? (ירמיה לג) אִם לֹא
בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׂמַתִּי.

בֵּא רָאָה, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּפִי שֶׁשְׂנִינוּ בְּעֲשֶׂה
מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתַּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂה
הַדְּבָרוֹת. כְּתוּב (שמות ב) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
(בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אֲמוֹנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִזּוֹ נִקְרָאת אוֹר,
שֶׁכְּתוּב (תהלים כז) ה' אוֹרִי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אִירָא וְגו'.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא יְהִיֶּה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רְקִיעַ –
אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם חֵלְקוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאוּחֲזִים בְּאוֹתוֹ
מִקּוֹם שְׁנֹקְשָׁרִי שְׂמַיִם. וְהִינּוּ הַסּוֹד, שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא
לְרַבִּי אֶלְעָאי, אָמַר, הָרִי אֶת שְׁאָר הָעַמִּים נִתַּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְגַדּוּלִים מְמַנִּים שְׁלִיטִים, וְאֶת יִשְׂרָאֵל בְּאִיזָה מְקוֹם נִתַּן אוֹתָם? שֶׁלַח
לוֹ, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשְּׁמַיִם. וַיִּפֶּה שְׁלַח לוֹ.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה. וְיֵהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם – בֵּין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה שֶׁנִּקְרָאת (ירמיה ב) בְּאֵרֶת נְשֻׁכִּים וְגו', שֶׁהֵם מַיִם הַמְּרִים, מַיִם עֲכוּרִים, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים מִבְּדִילִים בֵּין מַיִם לְמַיִם.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, (בראשית א) יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשֹׁקֵר, כְּאִלוּ הַפְּרִיד אֶת הָאֵם מִמְּקוֹמָהּ לְמַעַלָּה, וְהַפְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים אֵינָם מְתִישְׁבִים בְּמְקוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טז) וְנִרְגַן מִפְּרִיד אֲלוּף. וְאֵין אֲלוּף אֶלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכָתוּב יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, אֵל תִּשִּׂים פְּרוּד בְּגִלְל שְׁבוּעַת שֹׁקֵר. אֶל מְקוֹם אֶחָד, כְּרָאוּי בְּמְקוֹם אֲמֵת, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחֵר לְשֹׁקֵר. וּמָה הַשֹּׁקֵר? הוּא שֶׁהוֹלְכִים הַמַּיִם לְמְקוֹם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם.

כְּתוּב זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֹשֵׁב. מְתִי מִתְּגַדְּלַת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְעַטְרַת בְּעֵטְרוֹתֶיהָ? הֲיֵי אוֹמֵר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהָרִי אֶז מִתַּחְבֵּרַת הַכֶּלֶה (הַגְּבִירָה) עִם הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיא דְשָׂאִים וּבְרֻכּוֹת לְעוֹלָם.

כְּתוּב כִּבְדוֹ אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, יֵהִי מְאֹרֶת בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם. מָה זֶה אוֹמֵר? אֶלָּא אֵלוֹ הַמְּאֹרֹת, זֶהוּ אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. אִמְךָ זֶה הַלְּבָנָה. וְאֵין שֶׁמֶשׁ אֶלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים. וְאֵין לְבָנָה אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וִירַחֵךְ לֹא יֵאֲסֹף, וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד.

כְּתוּב לֹא תִרְצַח, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נִפְשׁ חַיָּה, וְאִתָּה אֵל תִּהְרַג אָדָם שֶׁנִּקְרָא כֶּךָ, שֶׁכָּתוּב וְיֵהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְאֵל תִּהְיֶה כְּדָגִים הַלְּלוּ, שֶׁגְּדוֹלִים בּוֹלְעִים אֶת הַקִּטְנִים.

כְּתוּב לֹא תִנְאַף, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נִפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מִכָּאֵן לְמַדְּנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁקֵר אָדָם בְּאִשָּׁה אַחֵרֶת שֶׁאֵינָהּ בֵּת זוּגוּ, וְלִכֵּן כְּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נִפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, שֶׁלֹּא תוֹלִיד אִשָּׁה אֶלָּא מִמִּינָהּ, וּמִיָּהוּ מִינָהּ? זֶה בֵּן זוּגָה.

כתוב לא תגנב, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע. מה שנתתי לכם וצויתי לכם, יהיה לכם, ואל תגנבו מה שהוא של אחר.

כתוב לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מי שהוא בדיוקן המלך, אל תעיד בו שקר. ומי שמעיד שקר בחברו, כאלו העיד למעלה.

כתוב לא תחמד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הרי פת זוגך כנגדך, ולכן לא תחמד אשת רעך.

והינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והינו שכתוב (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. נשקלו כאחד במשקל אחד, ומשום כך עומד העולם ונמצא בו שלום. ועל כן, אם זבח שלמים קרבנו, להעמיד העולם בשלום. ולא עוד, אלא שמכפר על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה, כדי להטיל שלום על הכל.

כתוב (איוב כה) המשל ופחד עמו עשה שלום במרומו. הפסוק הזה פירושו החברים. אבל המשל – זה אברהם, שכתוב בו (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (שם יב) ואברכה ואגדלה שמך. ופחד – זה יצחק, שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עשה שלום במרומו – זה יעקב, שכתוב (מלכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. שאמת ושלום קשורים זה עם זה, ולכן הוא שלמות הכל.

ושלמים הוא שלמות, והשלום של הכל. ומי שמקריב שלמים, מרבה שלום בעולם. יעקב עשה שלום, כמו שאמרנו, משום שאחז את זה ואת זה. ושלמים אחוזים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, בצד הזה ובצד הזה, ועל כן נקרא שלמים. וסוד הדבר – שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, איש שלם, שלם למעלה ושלם למטה. דבר אחר המשל (איוב כה) – זה מיכאל. ופחד – זה גבריאל. זה יסודו ממים, וזה יסודו מאש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם, שכתוב (שם) עשה שלום במרומו.

רבי אחא אמר, כתוב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'. מה זה אומר? כמו שנאמר, (שם ה) והתודה אשר

חָטָא עָלֶיָהּ. עָלֶיָהּ דְּוָקָא. וְעַל זֶה חִלּוֹת מִצּוֹת וְגו'. וְחִלּוֹת מִצּוֹת, הָרִי פִּרְשׁוּהָ, וְעַל מָה בָּאָה? מִצַּת וְחִלַּת כְּתוּב חֶסֶר, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא עָלֶיָהּ. שָׁנָה רַבִּי חֲזִיָא, כְּתוּב עַל זִבְח תּוֹדַת שְׁלָמִיו, זֹו שְׁלָמוֹת הַכֹּל. שְׁלָמִיו – שָׁנִים. תּוֹדָה, נוֹדַע. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹדָה, תּוֹדָה יְדוּעַ. שְׁלָמִיו לָמָּה זֶה שָׁנִים? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי וָי"ם, וְי"ו שֶׁהִינּוּ שְׁלָמִיו, הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תּוֹדַת שְׁלָמִיו, שְׁמַטִּיל שְׁלוֹם בְּכֹל, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. תּוֹדַת שְׁלָמִיו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה שָׁאֵמַר רַבִּי חֲזִיָא – יָפָה, שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכַּת מֵאוֹתָם שָׁנִים, שֶׁהֵם הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לָחֵם חֲמִץ הָרִי יְדוּעַ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה חָטָא, כִּךָּ הָיָה מְקַרֵּיב בְּאוֹתוֹ גֶּזֶן מִמָּשׁ.

בָּא רָאָה, חִלַּת מִצַּת חֶסֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּלוּלַת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מְשַׁחִים בְּשֶׁמֶן. לָמָּה זֶה רוּמָז? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי הֵם (בְּרֵאשִׁית א) לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְגו'. מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הִתְמַנּוּ עַל דְּרָכֵי בְּנֵי אָדָם, עַל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הַכֹּל סִלַּת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן, לְהַמְשִׁיךְ שֶׁמֶן מִשְׁחָה מֵהַמְּקוֹם הָעֲלִיּוֹן לַמָּטָה, וְיִתְבָּרְכוּ כָּלֵם כְּאֶחָד מֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן מְשַׁחַת קֹדֶשׁ.

וְזָהוּ יֵינן לְנִסְךָ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ רַבִּיעִית הַהֵינן. וּמְקוֹם אֶחָד (תְּלוּי) מְלֵא יֵינן וְשֶׁמֶן וּמֵי לְנִסְךָ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, מֵיָם לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן וְאֶת כָּל אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת. וְעַל כֵּן, יֵשׁ מֵיָם וְיֵשׁ מֵיָם. יֵינן, יֵשׁ מְקוֹם שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ מְקוֹם שֶׁהוּא לְהַעֲנִישׁ, שֶׁהוּא דִין.

עַל כֵּן, מִי שֶׁרוֹאֶה יֵינן בְּחִלּוּמוֹ – יֵשׁ לָמִי שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ לָמִי שֶׁהוּא דִין. אִם תִּלְמִיד חָכֵם הוּא, כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) וְיֵינן יִשְׁמַח לְכַב אֲנוּשׁ. וְכַתוּב, (שִׁיר א) טוֹבִים דְּדִיף מֵיֵינן. זֶהוּ יֵינן הַמְשַׁמֵּר שְׁמֵשֶׁמֶח אֶת הַכֹּל. וְאִם לֹא – (מְשָׁלִי לא) תִּנּוּ שֶׁכָּר לְאוֹבֵד וְיֵינן לְמָרִי נֶפֶשׁ. יֵשׁ יֵינן אַחַר שֶׁהוּא דִין, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר לְהַקְרִיב אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּקִרְבָּנוּ, כְּדִי שִׁיעֲבַר הַדִּין וְיִתְעוֹרְרוּ רַחֲמִים. עוֹבֵר יֵינן וּבָא יֵינן, וְכֵן בְּכֹל.

וְשֶׁמֶן אֵינוֹ סוֹר מְקַרְבָּנוֹת לְעוֹלָמִים, פָּרַט לְמִנְחַת קִנְאוֹת, שְׁכַתוּב (בְּמִדְבָר ה) לֹא יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְגו'. שֶׁהָרִי כָּאֵן לֹא צְרִיכִים רַחֲמִים, שֶׁהָרִי הַכֹּל דִין, שְׁכַתוּב וְצַבְתָּהּ בְּטָנָה וְנִפְלָה יִרְכָה. וְכַתוּב יִתֵּן ה' וְגו'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זִבְח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבָנוּ.

רבי חזקיה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי יִצְחָק. קָמוּ בַחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְלַמַּד תּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה הָרִי פָּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים וְהָרִי נִתְבָּאֵר, אָבֵל הַשִּׁבְחָה הַזֶּה הוּא שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאָמוּנָה, וּמִי הֵם בְּנֵי הָאָמוּנָה? אוֹתָם שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה וְיֹדְעִים לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרְאוּי. וְהַשִּׁבְחָה שֶׁל אוֹתָם בְּנֵי הָאָמוּנָה, אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֵסֵק בַּתּוֹרָה וְנִדְבָקִים בַּכְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל לְשִׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדַבְרֵי תּוֹרָה.

בא רָאָה, בְּשַׁעַה שְׁאָדָם קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֵסֵק בַּתּוֹרָה וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרָת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, אוֹתָהּ אֵילַת עוֹמְדָת וּמְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְשַׁעַה שֶׁהִיא עוֹמְדָת, כְּמָה אֲלֵפִים וְכְמָה רְכָבוֹת עוֹמְדִים עִמָּה בְּמִקְוָמָם, וְכֻלָּם מִתְחִילִים לְשִׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אותו מִי שֶׁזָּכָה וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֵסֵק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִקְשִׁיב לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּחָ, שֶׁכְּתוּב (שיר ח) הַיּוֹשֵׁב בַּגְּנָיִם חֲבֵרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמִיעֲנִי. וְכֹל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִים שֶׁל מַעֲלָה וְכֹל בְּנֵי הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁמְזַמְרִים לְרַבּוֹנָם, כְּלָם שׁוֹכְכִים בְּשִׁבִיל הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל אוֹתָם שֶׁעֲסָקוּ בַּתּוֹרָה, וּמְכַרְיִזִים וְאוֹמְרִים: (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'. אַתֶּם בָּרַכּוּ אֶת ה', אַתֶּם שִׁבַּחוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, אַתֶּם עֲטְרוּ אֶת הַמֶּלֶךְ.

ואותה הָאֵילַת מִתְעוֹרְרָת בְּאוֹתוֹ אָדָם, וְעוֹמְדָת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאוֹמְרָת: רָאָה בְּאֵיזָה בֵּן בְּאֵתִי לִפְנֵיךְ, בְּאֵיזָה בֵּן הַתְּעוֹרְרָתִי אֲלֵיךְ. וּמִי הֵם שֶׁהַשִּׁבְחָה כְּלוֹ שֶׁלָּהֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ? וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר, הַעוֹמְדִים בְּבֵית ה' בְּלֵילוֹת, אֵלּוּ נִקְרָאִים עַבְדֵי ה', אֵלּוּ רְאוּיִים לְבָרֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ, וּבְרַכְתֶּם בְּרָכָה, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קִדְשׁ וּבָרַכּוּ אֶת ה' וְגו'. אַתֶּם רְאוּיִים שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵיכֶם, וְהַבְּרָכָה שֶׁעַל יְדֵיכֶם בְּרָכָה הִיא.

שאו יְדֵיכֶם קִדְשׁ. מֵהוּ קִדְשׁ? הַמָּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁמַּעֲיֵן הַנַּחַל הָעֵמֶק יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, שֶׁכְּתוּב וְנָהָר יֹצֵא מִעַדְן לְהַשְׁקוֹת. וְעַדָּן הוּא שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ עֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם כִּף שְׂאוּ יְדֵיכֶם קִדְשׁ. וְאָדָם שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן וְזוֹכֵה לָזֶה, מֵה מְכַרְיִזִים עָלָיו? יְבָרְכֵךְ ה' מְצִיּוֹן, אַתָּה תְּבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ עֲלִיּוֹן, וְהוּא יְבָרֵךְ אוֹתָךְ מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צִיּוֹן, שֶׁאַתָּה וְהַגְּבִירָה תִּתְבָּרְכוּ כְּאַחַד.

כמו שהזווג שלכם הִיָּה כְּאֶחָד לְשִׁבְחָ אֶת הַמֶּלֶךְ, כִּי מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂמֵת־בְּרַכַּת כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם יִזְמִין לָךְ בְּרָכוֹת. זֶהוּ שְׂכָתוֹב יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם. מִי הוּא טוֹב יְרוּשָׁלַם? אוֹתָן בְּרָכוֹת שְׂיוֹצְאוֹת לָהּ מִהַמֶּלֶךְ עַל יְדֵי אוֹתָהּ דְרָגַת צְדִיק הַקְּדוּשָׁה. וְעַל כֵּן, יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם, וְהִכַּל דְּבַר אֶחָד.

וְרָאָה בָּנִים לְבָנֶיךָ וְגו'. וְרָאָה בָּנִים לְבָנֶיךָ – יָפָה, מַה זֶה שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל? מַה צָרִיךְ כָּאֵן עַל יִשְׂרָאֵל? אֲלֹא מִשׁוֹם שְׂמֵרְבָה שְׁלוֹם לְמַעְלָה, שְׂכַפְאֶשׁר הוּא זוֹכֶה לְכָל זֶה, מְרַבֶּה שְׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, סֵתֵם. וְהַשְׁלוֹם הוּא שְׂבַחָם שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שְׂבַח הוּא שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְדַבְרֵי תוֹרָה מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, שְׂכָתוֹב (שם כט) ה' עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרְךָ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.

נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא. רַבִּי יוֹסִי פִתַח, (שיר ב) עַד שְׂיִפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים וְגו'. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לְבָנֵי אָדָם לְהַזְהֵר מִחֲטָאֵיהֶם שְׁלֹא לַחֲטֹא לְפָנֵי רַבּוֹנָם, שְׂהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם יוֹצֵא כְרוֹז וְקוֹרָא: הָעִירוּ בְנֵי הָעוֹלָם אֶת לְבַבְכֶם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ! הָעִירוּ לְהַזְהֵר מִחֲטָאֵיכֶם! הָעִירוּ אֶת הַנְּשֵׁמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנָּתַן בְּתוֹכְכֶם מִהַמְּקוֹם הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ.

שְׂשֵׁנִינוּ, בְּשַׁעָה שְׂמוֹצִיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נְשֵׁמָה לְהוֹרִידָה לְבָנֵי אָדָם, הוּא מַעֲיֵד בָּהּ בְּכַמָּה יַעוּדִים, בְּכַמָּה עֲנָשִׁים, כְּדִי לְשַׁמֵּר אֶת מִצְוֹתָיו. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׂמַעְבִּיר אוֹתָהּ בְּאֶלְךָ וּשְׂמוֹנָה עוֹלָמוֹת לְהַשְׁתַּעֲשַׁע, וְלִרְאוֹת בָּהֶם אֶת כְּבוֹד אוֹתָם שְׂמַשְׁתַּדְלִים בְּתוֹרָה. (יוצאת) וְעוֹמְדַת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ נִכְבָּד, בְּדַמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּלְבוּשׁ נִכְבָּד עֲלִיּוֹן מִסִּתְפַּלֵּת בְּכַבוֹד הַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם וּמַעֲטָר אוֹתָהּ בְּכַמָּה עֲטָרוֹת.

בְּשַׁעָה שְׂמַגִּיעַ זְמַנָּה לְרִדַת לְעוֹלָם, הוּא עוֹשֶׂה מְדוּרָה בְּגַן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ שְׁלֹשִׁים יָמִים, לְרְאוֹת אֶת כְּבוֹד רַבּוֹנָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, וְעוֹלָה לְמַקוֹמָה לְמַעְלָה, וְאַחַר כֵּן יוֹרְדַת לְעוֹלָם, וְהַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ מַעֲטָר אוֹתָהּ בְּשִׁבְעַ עֲטָרוֹת, עַד שְׂבָאָה וְנִכְנְסַת לְתוֹךְ גּוֹף שֶׁל אָדָם. וְכִשְׂהִיא בְּגוֹף שֶׁל אָדָם וְחוֹטֵאת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמַתְעַסְקַת בַּחֲשָׁךְ שְׁלָהּ, הַתּוֹרָה תִּמְהָה עָלֶיהָ וְאוֹמְרַת: וּמַה כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה וְכָל הַשְׁלָמוֹת שֶׁהַשְּׁלִים לְנַפְשׁ הַזֹּאת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן וְהִיא חוֹטֵאת לְפָנָיו?! נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא, מַה הַדִּין הוּא שְׂתַחֲטָא?

אָמַר רבי יוסי, נִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא, חֲזַרְנוּ לְכָתוּב עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם. הֶעֱצָה לְנַפְּשׁ הַזֶּה לְהִזְהַר מִחֲטָאֵיהָ וּתְשׁוּבָה לְהִטָּהֵר – עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, עַד שְׁלֹא יִפּוּחַ הַיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וַיָּבֵא אוֹתוֹ הַיּוֹם הַקָּשָׁה שְׁיִתְבַּעֲנָה הַמֶּלֶךְ דִּין לְצִאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְנִסּוּ הַצְּלָלִים – זֶהוּ סוּד שְׂאוּמְרִים בֵּין הַחֲבָרִים, שֶׁבִשְׂעָה שְׂמַגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל אָדָם לְצִאת מִן הָעוֹלָם, צֵלֶם הָאָדָם מְעַבֵּר מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, טָרַם שְׁיִנְשֵׁף הַיּוֹם לְצִאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְנִסּוּ הַצְּלָלִים, שְׁיַעֲבֹר הַצֵּלֶם, יָשׁוּב לְפָנָי רְבוּנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שְׁנֵי צֵלָמִים יֵשׁ לְאָדָם כְּשֶׁהוּא בְּקִיּוּמוֹ, אֶחָד גְּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, שְׁכָתוּב הַצְּלָלִים, שְׁנַיִם. וְכִשְׁנִמְצָאִים כְּאֶחָד, אֲזִי הָאָדָם בְּקִיּוּמוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב וְנִסּוּ הַצְּלָלִים. אֲזִי צָרִיךְ אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשָׂיו וּלְתַקֵּן לְפָנָי אֲדוֹנוֹ וַיּוֹדֶה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא רַחוּם וְחַנוּן, וּמִקַּבֵּל אֶת אוֹתָם שְׁשֹׁבִים לְפָנָיו.

וְזֶהוּ עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם וְנִסּוּ הַצְּלָלִים, שְׁפִינּוֹן שְׂאוֹתָם צְלָלִים עָבְרוּ מִמֶּנּוּ וְהוּא תְּפֹס בְּקוֹלָר, זֹה תְּשׁוּבָה, אֲבָל לֹא כָּל כֶּף מַעֲלָה כְּמוֹ בְּזִמְן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ מְכַרִּיז וְאוֹמֵר, (קְהֵלֵת יב) וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךְ בַּיּוֹם בְּחֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הַרְעָה וְגו'.

וְעַל זֶה עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, שְׁצָרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו. שְׁכִשְׂמַגִּיעִים יָמָיו לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹהָה עָלָיו וְאוֹמֵר, וְנִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׂמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהָרִי הַשְּׁבַעֲתִי אוֹתָהּ בְּשַׁבּוּעָה שֶׁל שְׁמִי שְׁלֹא לְשַׁקֵּר בִּי, וְהִעֲדָתִי בָּהּ כְּשִׁירְדָה לְעוֹלָם, וְהוּא עַד וְדָאִי, מִכְּמָה פְּעָמִים שֶׁהִעֲדָתִי בָּהּ לְשִׁמּוֹר מְצוּוֹתַי. לְכֵן, הוֹאִיל וְהָאָדָם הוּא עַד, בְּשַׂעָה שְׁיָשׁוּב לְפָנָי הַמֶּלֶךְ – אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע. אוֹ רָאָה אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁעָשָׂה וְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם. אוֹ יָדַע בְּבִרּוֹר הַדְּבָר שֶׁעָבַר עַל מְצוֹת רְבוּנוּ. אִם לֹא יִגִּיד – אִם לֹא יוֹדֶה עֲלֵיהֶם לְפָנָי רְבוּנוּ (מֵה כְּתוּב) כְּשִׁיִּצֵּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִשָּׂא עוֹנוֹ. וְכִשְׁשִׂיא עוֹנוֹ, אֵיךְ יִפְתָּחוּ לוֹ פֶּתַח וְאֵיךְ יַעֲמֵד לְפָנָי רְבוּנוּ, וְעַל זֶה נִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא כְּתוּב.

נִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא. רַבִּי אַבְבָּא פִּתַּח, (תְּהִלִּים מו) כָּל זֹאת בְּאֲתָנּוּ וְלֹא שְׁכַחְנוּךָ וְלֹא שֶׁקָּרְנוּ בְּכִרְיֶיךָ. כָּל זֹאת בְּאֲתָנּוּ, הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל אֱלוֹהֵי בָּאוּ עָלֵינוּ! אֲלֵא כָּל הַדִּינִים שֶׁלְמַעֲלָה בָּאוּ עָלֵינוּ. וְלֹא שְׁכַחְנוּךָ, וְלֹא שְׁכַחְנוּ דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ. מִכָּאֵן לְמַדְּנָנוּ, כָּל מִי שֶׁשׁוֹנֶה דְּבָרֵי

תורה ולא רוצה לעסק בה, כאלו שכח את הקדוש ברוך הוא, שהרי כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא.

ולא שקרנו בכריתך, שכל מי שמשקר בכרית הקדש הזו שרשומה בו, כאלו שמשקר בשמו של המלך, משום ששמו של המלךך רשום באדם. ומקרא אחר מודה לכתוב הזה, שכתוב (ש) אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלהינו, כמו שנאמר ולא שכחנוך (וזהו התורה שהיא שם אלהינו). ונפרש כפינו לאל זר, כמו שנאמר ולא שקרנו בכריתך. והכל דבר אחד. מה השקר כאן? שפרש כפיו לרשות אחרת ומשקר בכרית הזו, ולכן התורה אוחת בזה. שכל מי ששומר את הברית הזו כאלו שמר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.

שאין להקדוש ברוך הוא נחת רוח יותר בעולם אלא ממי שמכיר באלקותו זה נקרא בן להקדוש ברוך הוא

ואני הדל כתבתי מעט מזעיר ואמר והודיע לנו שהכלל בריאת העולם והאדם וכל הברואים בכלל הכל כדי להודיע לנו גדל עז אלקותו וחסדו וגבורתו וממשלתו ותפארתו כאשר אמר דוד לשלמה בנו דע אלקי אביך ועבדו שאין להקדוש ברוך הוא נחת רוח יותר בעולם אלא ממי שמכיר באלקותו זה נקרא בן להקדוש ברוך הוא ויש לו רשות לחפש בגנזי דמלכא והקדוש ברוך הוא משתבח עמו בפמליא שלו בכל יום ודיוקנו נרשם למעלה בין אוהבי דמלכא ומכריזו לפננו הוי זהירין בדיוקנא דפלגיא הקדוש ברוך הוא גוזר והוא יש לו רשות לבטל צדיק מושל ביראת אלקים מי מושל בי צדיק ובשעה שהנשמה יורדת בזה עולם השפיל משביעים אותה קדם ומראה לה רזי דרזין אוצרי וגנזין דמלכא ומשביעין אותה וגוזרין עליה שלא תרד לעולם אלא כדי לחקר ולדרש ברזין דאורייתא וגם הוכחתי מכמה מאמרי זהר שרבי שמעון בן יוחאי נתן רשות והורמנא מהקדוש ברוך הוא ושכינתיה עם כל פמליא שלו בצרוף כל הנשמות דצדיקיא דגן עדן עליון ותחתון לגלות לנו הזהר כדאיתא בהקדמת תקוני הזהר ע' אנפין קח צנצנת המון למשמרת עד דרא בתרייתא ויטעמון בחבורא דילך יפקון ישראל מן גלותא בלא נסיון כלל זיהרא דאימא עלאה משם יצא לעולם חיים ושלוש רזא דאורייתא הגאולה והחרות והשמחה ובהתעוררות התחתון אנו מעוררים המקור העליון.

(ויקהל משה דף לז.)